

Fırat Üniversitesi Sürdürülebilirlik ve Yeşil Kampüs Eylem Planı

 www.iklimcevremer.firat.edu.tr

 04242370000-8502

2024-2030

İÇİNDEKİLER

- 01** Giriş
- 04** Sürdürülebilir Atık Yönetimi Stratejileri
- 06** Su Yönetimi ve Su Tasarrufu Stratejileri
- 07** Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji
- 09** Sürdürülebilir Ulaşım ve Karbon Salınımı Azaltımı
- 13** Yeşil Alanlar ve Biyoçeşitliliğin Korunması
- 15** Çevresel Farkındalık ve Eğitim Programları
- 19** Uygulama, Takip ve Değerlendirme Mekanizması
- 23** Sonuç ve Gelecek Yol Haritası

1. Giriş

1.1. Eylem Planının Amacı ve Kapsamı

Fırat Üniversitesi Sürdürülebilirlik ve Yeşil Kampüs Eylem Planı (2024–2030), üniversitenin çevresel sorumluluklarını kurumsal düzeyde yapılandırmak, iklim değişikliği ile mücadeleye etkin katkı sunmak ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda stratejik hedefler ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bu plan, çevresel yönetim sistemlerinin güçlendirilmesi, doğal kaynakların etkin ve verimli kullanımı, kampüs içi uygulamalarda sürdürülebilirlik kültürünün kurumsallaştırılması ve paydaş katılımının artırılması yönünde bütüncül bir çerçeve sunmaktadır.

Sıfır Atık Belgesi'ne sahip olan üniversitemiz bu belgeyle elde ettiği kazanımları daha ileriye taşımayı; atık yönetimi uygulamalarının ötesine geçerek enerji, su, ulaşım ve arazi yönetimi gibi alanlarda da çevresel performansını artırmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda eylem planı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması, su döngüsünün etkin yönetimi, karbon ayak izinin azaltılması, dögüsel ekonomi ilkelerinin kampüs ölçeğinde uygulanması ve biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik somut politika ve uygulamaları içermektedir.

Planın kapsamı yalnızca fiziksel altyapı ve operasyonel süreçlerle sınırlı olmayıp; akademik, sosyal ve yönetsel boyutları da içerecek şekilde genişletilmiştir. Üniversitenin öğretim ve araştırma faaliyetleriyle çevresel sürdürülebilirlik arasındaki ilişkiyi güçlendirmek, çevre dostu teknolojilere ve yenilikçi uygulamalara akademik katkı sağlamak ve bu yönde farkındalık oluşturmak planın öncelikli hedefleri arasındadır. Ayrıca bu belge, üniversitenin sürdürülebilirlik politikasını izleme, değerlendirme ve sürekli iyileştirme mekanizmalarını içeren dinamik bir yol haritası olarak tasarlanmıştır.

Plan, üniversite bünyesindeki tüm birimleri, öğrenci topluluklarını, yerel yönetimleri, özel sektör temsilcilerini ve sivil toplum kuruluşlarını kapsayan geniş bir paydaş katılımını esas alır. Ulusal iklim politikaları, Yeşil Mutabakat eylemleri, 2053 Net Sıfır Emisyon hedefi ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu olarak hazırlanan bu eylem planı, Fırat Üniversitesi'nin yeşil dönüşüm sürecinde lider bir yükseköğretim kurumu olmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

1.2. Ulusal ve Uluslararası Sürdürülebilirlik Politikaları

İklim değişikliği, çevresel bozulma, doğal kaynakların tükenmesi ve kentleşmenin artan etkileri, küresel ölçekte sürdürülebilir kalkınma politikalarının benimsenmesini zorunlu kılmıştır. Bu çerçevede, üniversiteler hem akademik hem de uygulayıcı rolleriyle sürdürülebilirlik politikalarının yerelleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında kritik aktörler arasında yer almaktadır. Fırat Üniversitesi, bu sorumluluğun bilinciyle hareket ederek hem ulusal hem de uluslararası sürdürülebilirlik politikalarıyla uyumlu bir yönetim yaklaşımını benimsemektedir.

Türkiye'nin çevresel sürdürülebilirlik alanında ortaya koyduğu temel politika belgeleri arasında İklim Değişikliği Stratejisi ve Eylem Planı (2024-2030), Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı, Sıfır Atık Yönetmeliği, 11. Kalkınma Planı, 2053 Net Sıfır Emisyon ve Yeşil Kalkınma Vizyonu, Türkiye Çevre Ajansı Stratejik Planı ve İklim Kanunu Taslağı öne çıkmaktadır. Bu eylem planı, adı geçen belgelerde tanımlanan temel hedeflerle doğrudan ilişkilendirilmiş; uygulamalar bu belgelerde belirlenen ilke, strateji ve önceliklerle bütünleştirilmiştir.

Uluslararası düzeyde ise başta Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA-2030) olmak üzere; Paris İklim Anlaşması, Avrupa Yeşil Mutabakatı, Sendai Afet Risklerinin Azaltılması Çerçevesi, IPCC raporları, UNEP çalışmaları ve UNESCO'nun Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (ESD) stratejileri bu planın temel referanslarını oluşturmaktadır. Fırat Üniversitesi, bu belgelerde yer alan çevresel sorumluluk, kaynak verimliliği, adil geçiş ve iklim adaleti ilkeleri doğrultusunda politika geliştirmeyi ve uygulamayı taahhüt etmektedir.

Bu bağlamda, üniversitenin sürdürülebilirlik eylem planı; küresel ölçekte iklim kriziyle mücadeleye katkı sunmakla birlikte, yerel ölçekte toplumsal farkındalığı artırmayı, bölgesel iş birliklerini güçlendirmeyi ve akademik bilgi üretimini çevresel iyileşme ile entegre etmeyi hedeflemektedir. Ulusal ve uluslararası politika çerçeveleriyle kurulan bu stratejik uyum, üniversitenin yeşil dönüşüm sürecine yön veren temel ilkeleri belirlemekte ve kurumsal kapasiteyi güçlendirmektedir.

1.3. Fırat Üniversitesi'nin Mevcut Durumu ve Yeşil Kampüs Vizyonu

Fırat Üniversitesi, kurulduğu günden bu yana eğitim-öğretim ve araştırma alanlarında bölgesel kalkınmaya katkı sunan öncü bir yükseköğretim kurumu olarak, son yıllarda çevresel sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğiyle mücadele alanlarında da önemli adımlar atmıştır. Bünyesinde kurulan İklim Değişikliği ve Yeşil Kalkınma Uygulama ve Araştırma Merkezi ile bu yöndeki çalışmalar kurumsallaştırılmış; üniversite genelinde çevreye duyarlı uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır.

2022 yılı itibarıyla Fırat Üniversitesi, kampüs genelinde yürüttüğü atık azaltım ve geri kazanım faaliyetleri neticesinde "Sıfır Atık Belgesi" almaya hak kazanmış ve bu belgeyle çevresel yönetim süreçlerini yapılandırmada temel bir eşik aşılmıştır. Katı atıkların kaynağında ayrıştırılması, geri dönüşüm kutularının tüm birimlerde yaygınlaştırılması, atık pil toplama sistemlerinin kurulması gibi uygulamalar, çevresel bilinç düzeyinin artmasına katkı sağlamıştır. Öte yandan mevcut durumda enerji tüketimi, su kullanımı, sera gazı emisyonları ve peyzaj uygulamaları açısından sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada daha ileri düzeyde iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Bu bağlamda Fırat Üniversitesi, fiziksel altyapısını çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda dönüştürmeyi; eğitim, araştırma ve yönetim faaliyetlerine sürdürülebilirlik perspektifini entegre etmeyi hedefleyen "Yeşil Kampüs" vizyonunu benimsemiştir. Bu vizyon doğrultusunda üniversitenin doğal kaynak kullanımı minimize edilecek; kampüs alanı, yenilenebilir enerji sistemleri, doğa dostu ulaşım sistemleri, biyoçeşitliliği koruyucu peyzaj uygulamaları ve karbon ayak izini azaltan mimari düzenlemelerle dönüştürülecektir.

Ayrıca Yeşil Kampüs vizyonu sadece fiziksel dönüşümü değil; aynı zamanda kültürel ve kurumsal bir değişimi de içermektedir. Bu kapsamda çevresel farkındalık eğitimleri, öğrenci topluluklarıyla yürütülecek projeler, çevre temalı ders içerikleri ve disiplinlerarası akademik araştırmalar önceliklendirilerek üniversite paydaşları arasında sürdürülebilirlik bilincinin yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Sonuç olarak, Fırat Üniversitesi mevcut çevresel kazanımlarını daha ileriye taşıyarak; sosyal, çevresel ve ekonomik boyutları bütüncül bir yaklaşımla ele alan, iklim dostu ve doğa temelli çözümlerle desteklenen bir kampüs ekosistemi oluşturmayı hedeflemektedir.

1.4. Küresel İklim Değişikliği Bağlamında Üniversitelerin Rolü

Küresel ölçekte etkisini artıran iklim değişikliği, çevresel tehditlerin yanı sıra ekonomik ve sosyal boyutlarıyla da sürdürülebilir kalkınmayı tehdit etmektedir. Bu kapsamda üniversiteler; bilimsel araştırma, eğitim ve toplumsal etki alanlarında önemli sorumluluklar üstlenmektedir.

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirlik ilke ve hedeflerini temel alarak, hem kurumsal uygulamalarda çevre dostu dönüşümü teşvik etmekte hem de akademik faaliyetlerinde çevresel duyarlılığı öncelemektedir. Üniversiteler bilgi üretim merkezleri olarak iklim değişikliği ile ilgili çözüm önerileri geliştirmenin yanı sıra, bu bilgiyi topluma aktaran yapılar olarak da işlev görmektedir.

Üniversitemiz, iklim değişikliği ile mücadelede yenilenebilir enerji kullanımı, atık yönetimi, su ve enerji tasarrufu gibi alanlarda örnek uygulamalar geliştirmenin yanı sıra; öğrencileri, akademik ve idari personeli kapsayan bilinçlendirme çalışmalarısıyla toplumsal dönüşüme katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Fırat Üniversitesi, bu eylem planı ile küresel iklim hedeflerine yerel düzeyde katkı sunan, sürdürülebilirlik temelli bir üniversite modeli oluşturmayı hedeflemektedir.

2. Sürdürülebilir Atık Yönetimi Stratejileri

2.1. Atık Yönetiminde Mevcut Durum ve Başarılar (Sıfır Atık Belgesi Kapsamında)

Fırat Üniversitesi, 2022 yılında yürüttüğü sistematik çalışmalar neticesinde Sıfır Atık Belgesi almaya hak kazanarak çevresel sürdürülebilirlik alanında önemli bir adım atmıştır. Bu süreçte kampüs genelinde atıkların kaynağında ayrıştırılması, geri dönüşüm kutularının tüm birimlerde yaygınlaştırılması, eğitimlerin düzenlenmesi gibi uygulamalar başarıyla hayata geçirilmiştir. Üniversite birimlerinde atık türlerine göre ayrıştırma yapılmaktadır.

İç Mekân Atık Kutuları Yerleşimi

Fırat Üniversitesi bünyesindeki tüm akademik ve idari birimlerde atık türlerine göre ayrıştırılmış iç mekân atık kutuları yerleştirilmiştir. Bu kutular; kağıt, plastik, metal ve cam gibi geri dönüştürülebilir atıkların kaynağında ayrılmasını sağlamakta ve sıfır atık sisteminin temel taşı oluşturmaktadır. Personel ve öğrencilerin bu kutulara kolay erişimi sağlanarak, bilinçli atık ayrımı teşvik edilmektedir.

Dış Mekân Atık Toplama Kutuları

Üniversite yerleşkesi genelinde açık alanlara yerleştirilen dış mekân atık kutuları, çevre temizliğinin korunmasına ve kampüs genelinde geri dönüşüm oranının artırılmasına katkı sağlamaktadır.

Geçici Atık Depolama Alanı

Toplanan atıkların geçici olarak uygun koşullarda muhafaza edilmesi amacıyla üniversite bünyesinde "Geçici Atık Depolama Alanı" oluşturulmuştur. Bu alan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yönetmeliklerine uygun olarak yapılandırılmış olup, atıkların güvenli, düzenli ve kontrollü biçimde firmaya ulaştırılması sürecini desteklemektedir. Geri dönüşüm zincirinin sağlıklı işlemesi için önemli bir altyapı unsuru olarak hizmet vermektedir.

2.2. Atık Azaltım Politikaları ve Döngüsel Ekonomi Modeli

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilir kampüs yaklaşımı doğrultusunda, atık oluşumunu kaynağında azaltmaya yönelik sistematik politikalar benimsemektedir. Atık yönetimi yalnızca bertaraf sürecine odaklanmak yerine; önleme, azaltım, yeniden kullanım ve geri dönüşüm ilkeleri çerçevesinde döngüsel bir ekonomi modeli ile ele alınmaktadır. Üniversitede düzenlenen etkinliklerde atıksız organizasyon modeli benimsenmiş; afiş, broşür gibi basılı materyallerin azaltılması ve dijital iletişim araçlarının kullanımı yaygınlaştırılmıştır. Eğitim materyalleri ve sınav uygulamaları da dijitalleşme odaklı olarak yeniden yapılandırılmaktadır. Döngüsel ekonomi yaklaşımının önemli bir ayağını oluşturan kompost üretimi ve organik atıkların değerlendirilmesi konusunda çalışmalar sürmekte olup, bu kapsamda üretilecek kompostun kampüs peyzajında kullanılması planlanmaktadır.

Fırat Üniversitesi, kaynak verimliliğini artırarak çevresel etkiyi en aza indirmeyi, atıkları yeniden ekonomiye kazandırarak sürdürülebilir bir kampüs modeline öncülük etmeyi hedeflemektedir.

Ölçülebilir Hedefler (2025–2030)

- 2026 yılı sonuna kadar, kampüs genelindeki tek kullanımlık plastik ürünlerin kullanımının %50 oranında azaltılması.
- 2026 yıl sonuna kadar, yemekhanelerde porsiyon kontrol uygulamalarının tüm birimlerde hayata geçirilmesi ve gıda israfının %30 azaltılması.
- 2027 yılına kadar, üniversite bünyesinde bir kompost ünitesi kurulması ve üretiminin sağlanması.
- Her yıl en az 2 geri dönüşüm ve atık azaltımı temalı öğrenci farkındalık etkinliği düzenlenmesi.
- 2030 yılına kadar, döngüsel ekonomi modeline entegre edilen uygulamalarla toplam kampüs atık miktarının %40 oranında azaltılması.
- 2026 yılına kadar, düzenlenen akademik/sosyal etkinliklerin %80'inin atıksız etkinlik ilkelerine göre düzenlenmesi.

2.3. Geri Dönüşüm Süreçlerinin Optimizasyonu

Fırat Üniversitesi, atık yönetimini yalnızca toplama ve bertaraf etme faaliyetleriyle sınırlı görmeyip, bu süreci bütüncül bir anlayışla optimize etmeyi hedeflemektedir. Geri dönüşüm süreçlerinin etkinliğinin artırılması; atıkların kaynağında doğru şekilde ayrıştırılması, toplama sıklığının ihtiyaca göre planlanması, geçici depolama alanlarının uygun koşullarda düzenlenmesi ve firmayla yürütülen iş birliğinin sistematik hale getirilmesi gibi çok yönlü adımları içermektedir.

Bu kapsamda, kampüs genelinde iç ve dış mekânlara yerleştirilen geri dönüşüm kutuları belirli aralıklarla değerlendirilmekte, kullanım yoğunluğu analiz edilerek atık yönetimi süreçleri iyileştirilmektedir. Geri dönüşüm kutularının kullanım etkinliğini artırmak amacıyla bilgilendirici afişler, yönlendirme çalışmaları gibi görsel iletişim unsurlarına da yer verilmektedir. Atık toplama ve ayrıştırma süreçlerinin daha verimli yürütülmesi adına, birim sorumluları ile koordineli çalışılarak geri bildirim mekanizmaları geliştirilmektedir.

Fırat Üniversitesi, geri dönüşüm sistemlerini sadece çevresel fayda değil; aynı zamanda kaynakların etkin kullanımı, maliyet tasarrufu ve sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sağlayacak bir yönetim aracı olarak ele almaktadır. Bu doğrultuda, geri dönüşüm süreçlerinin sistematik, katılımcı ve veri temelli bir anlayışla sürekli olarak iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

3. Su Yönetimi ve Su Tasarrufu Stratejileri

3.1. Su Ayak İzinin Azaltılması ve Fırat Üniversitesi İçin Hedefler

Fırat Üniversitesi, doğal kaynakların korunmasını esas alan sürdürülebilirlik yaklaşımı kapsamında, su ayak izinin azaltılmasını öncelikli çevresel hedeflerinden biri olarak benimsemektedir. Küresel iklim değişikliği, artan su talebi ve bölgesel kuraklık riskleri göz önünde bulundurulduğunda, üniversitenin su yönetimi politikalarını daha verimli, izlenebilir ve doğa dostu bir yapıya dönüştürmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu doğrultuda kampüs genelinde su tüketim alışkanlıklarının analiz edilmesi, su kullanım alanlarında tasarruflu ekipmanların tercih edilmesi ve bilinçlendirme çalışmalarıyla davranışsal değişimin teşvik edilmesi yönünde uygulamalar başlatılmıştır. Özellikle lavabolar, duşlar ve musluk sistemlerinde su akışını kontrol altına alan sensörlü sistemlerin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Ayrıca, bitkisel sulamada alternatif kaynak kullanımı gibi doğa temelli çözümlerle üniversitenin toplam su tüketiminin azaltılması planlanmaktadır. Peyzaj uygulamalarında, düşük su tüketimli bitki türlerinin tercih edilmesi ve sulama saatlerinin iklim koşullarına göre yeniden düzenlenmesi de su verimliliğini artıran önemli adımlar arasında yer almaktadır.

Fırat Üniversitesi, bu eylem planı ile hem kampüs içerisindeki doğrudan su tüketimini azaltmayı hem de suyun döngüsel kullanımını artırarak doğa dostu bir su yönetim modeli oluşturmayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım, üniversitenin iklim kriziyle mücadelede etkin ve sorumlu bir aktör olarak konumlanmasına katkı sağlamaktadır.

3.2. Sulama ve Temizlikte Verimli Su Kullanımı

Fırat Üniversitesi, kampüs içerisindeki sulama ve temizlik faaliyetlerinde suyun daha verimli ve sürdürülebilir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla bir dizi hedef ve uygulama planı geliştirmektedir. Bu alanlardaki su tüketiminin azaltılması, üniversitenin genel su ayak izini düşürme hedefiyle doğrudan ilişkilidir.

- Tüm akademik ve idari birimlerde su tüketim miktarlarının dijital sistemlerle izlenmesi, verilerin analiz edilerek aylık ve yıllık raporlar hâlinde sunulması.
- Yağmur suyu hasadı ve gri su sistemlerinin teknik altyapısının oluşturularak yeşil alan sulaması, temizlik ve rezervuar kullanımı gibi alanlarda yeniden değerlendirilmesi.
- Lavabo, duş ve musluklarda sensörlü ve düşük debili armatürlerin yaygınlaştırılması; yeni yapılarda bu sistemlerin zorunlu hâle getirilmesi.
- Kampüs içerisindeki atık suların arıtılarak yeniden kullanımına olanak sağlayacak küçük ölçekli gri su geri kazanım sistemleri kurulması.
- Su yönetimi konusunda birim yöneticileri, temizlik personeli ve teknik ekipler için düzenli eğitimler; öğrenci ve personel için kampanya, afiş, dijital içerik gibi farkındalık çalışmaları yapılması.
- Su yönetimi uygulamalarının periyodik iç denetimlerle gözden geçirilmesi, eksiklerin raporlanması ve mevzuat uyumunun izlenmesi.
- Her yıl sonunda “Su Yönetimi Değerlendirme Raporu” hazırlanarak üniversite yönetimi ile paylaşılması ve bir sonraki yılın planlamasında bu verilerin kullanılması
- Kuraklık, su kesintisi, sistem arızası gibi durumlara yönelik acil durum planlarının hazırlanması ve tatbikatlarla test edilmesi.
- Su yönetimi uygulamalarının Çevre Kanunu ve ilgili yönetmeliklere uygun şekilde yürütülmesi; yeni mevzuat değişikliklerinin takip edilerek kuruma entegre edilmesi.
- İklim değişikliği, çevresel afetler ve yeni su teknolojileri doğrultusunda yenilikçi ve esnek uygulamaların eylem planına entegre edilmesi.

4. Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji

4.1. Kampüs Binalarında Akıllı Enerji Yönetimi

Fırat Üniversitesi, enerji verimliliğini artırmak ve karbon ayak izini azaltmak amacıyla kampüs binalarında akıllı enerji yönetimi sistemlerinin kurulmasını öncelikli hedeflerinden biri olarak belirlemiştir. Bu kapsamda, enerji tüketiminin sistematik biçimde izlenmesi, kontrol altına alınması ve verimli kullanımın sağlanmasına yönelik bütüncül bir yaklaşım benimsenmektedir.

Aydınlatma sistemlerinde, gün ışığına duyarlı ve hareket sensörlü LED teknolojilerinin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Bu uygulama ile özellikle ortak kullanım alanlarında gereksiz enerji tüketiminin önüne geçilerek enerji tasarrufu sağlanması amaçlanmaktadır. Benzer şekilde, ısıtma ve soğutma sistemlerinin iyileştirilmesi kapsamında, merkezi sistemlerin performanslarının artırılması, ısı yalıtımı eksiklerinin giderilmesi ve bireysel cihaz kullanımının sınırlandırılması planlanmaktadır.

4.2. Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi ve Alternatif Enerji Kaynakları

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilir enerji kullanımını artırmak ve fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmak amacıyla güneş, rüzgar ve diğer alternatif enerji kaynaklarının kampüs ölçeğinde yaygınlaştırılmasını stratejik bir öncelik olarak ele almaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki hedef ve eylem alanlarında çalışmalar yürütülmesi planlanmaktadır:

- Tüm birimlerde düzenli enerji tüketim izleme sistemlerinin kurulması.
- 3 aylık dönemlerde enerji tüketimi analizlerinin yapılması ve her yıl sonunda “Enerji Yönetim Değerlendirme Raporu” hazırlanarak üst yönetime sunulması.
- Üniversite genelinde enerji verimli (A sınıfı veya üzeri) cihazların kullanımının teşvik edilmesi.
- Yeni alımlarda enerji tasarrufu sağlayan ürünlerin önceliklendirilmesi.
- Güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kampüs içinde aktif olarak kullanılması.
- Yeni projeler için dış kaynaklı fon ve kamu desteklerine başvuru yapılması.
- Yenilenebilir enerji sistemlerinin pilot alanlarda uygulanarak diğer birimlere yaygınlaştırılması.
- Enerji altyapılarının düzenli kontrol ve bakıma tabi tutulması.
- Mevcut sistemlerin enerji verimli hale getirilmesi için iyileştirme projeleri hazırlanması.
- Öğrenci ve personel için yılda en az bir defa eğitim programı düzenlenmesi.
- Kampüs genelinde afiş, broşür, dijital içerik ve farkındalık kampanyalarının yürütülmesi.
- Öğrenci projeleri, akademik araştırmalar ve girişimlere alternatif enerji temelli çalışmalar için teknik destek ve uygulama alanı sağlanması.
- Tüm binalar için yıllık bazda kWh cinsinden enerji azaltım hedefleri belirlenmesi.
- Bu hedeflerin performans göstergeleriyle birlikte izlenmesi.
- Enerji kesintisi, sistem arızası gibi olağanüstü durumlara karşı acil eylem planlarının oluşturulması ve uygulanabilirliğinin test edilmesi.
- Enerji yönetimi uygulamalarının mevzuatlara uygunluğu için iç denetimlerin periyodik yapılması.
- Dış denetimlere yönelik hazırlık süreçlerinin yürütülmesi.
- Enerji yönetimi alanında belirlenen sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak için somut gelişim alanlarının belirlenmesi.

4.3. Karbon Ayak İzinin Azaltılması: Kampüs İçin Stratejik Hedefler

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilir kampüs hedefleri doğrultusunda, kurumsal faaliyetlerinden kaynaklanan karbon ayak izini azaltmayı temel önceliklerinden biri olarak belirlemiştir. İklim değişikliğine karşı verilen küresel mücadele kapsamında üniversitelerin enerji tüketimi, ulaşım tercihleri, atık yönetimi ve yapılaşma politikaları aracılığıyla doğrudan ve dolaylı sera gazı salımı üzerindeki etkileri dikkate alındığında; bu alanda geliştirilecek stratejik hedeflerin kurumsal sorumluluğun bir parçası olduğu kabul edilmektedir.

Karbon salımının azaltılmasına yönelik temel stratejik eylem alanları şu şekildedir:

- Karbon salımının önemli kaynaklarından biri olan ulaşım faaliyetleri kapsamında; kampüs içi bisiklet yolları, yaya alanları ve elektrikli araç altyapısının güçlendirilmesi planlanmaktadır. Personel ve öğrencilere toplu taşıma kullanımı teşvik edilerek bireysel araç kullanımına bağlı emisyon azaltımı hedeflenmektedir.
- Atıkların kaynağında ayrıştırılması, kompost uygulamaları ve geri dönüşüm süreçlerinin etkinleştirilmesi ile dolaylı karbon salımının azaltılması sağlanacaktır. Ayrıca, gıda israfının önlenmesi ve organik atıkların değerlendirilmesi yoluyla metan salımını azaltılacaktır.
- Karbon tutulumunu artırmaya yönelik olarak kampüs içerisindeki ağaçlandırma çalışmaları ve doğa temelli çözümler teşvik edilecek bu alanlar aynı zamanda üniversitenin ekosistem hizmetlerini güçlendirecek, iklim direncini artıracaktır.
- Üniversitenin yıllık karbon ayak izi verilerinin izlenmesi ve raporlanması amacıyla veri toplama altyapısının oluşturulması, birimlerin emisyon azaltım performanslarının değerlendirilmesi ve bu doğrultuda politika güncellemelerinin yapılması sağlanacaktır.

5. Sürdürülebilir Ulaşım ve Karbon Salınımı Azaltımı

5.1. Üniversite İçi Elektrikli Araç Altyapısı ve Şarj İstasyonları

Fırat Üniversitesi, ulaşım kaynaklı karbon salınımı azaltmayı ve kampüs içi ulaşımında sürdürülebilir enerji kullanımını teşvik etmeyi amaçlayan bir planlama süreci yürütmektedir. Bu kapsamda, elektrikli araç kullanımının desteklenmesi, altyapı geliştirme çalışmaları ve yenilenebilir enerji ile entegre şarj sistemlerinin kurulmasına yönelik adımlar, Üniversitenin enerji verimliliği ve çevresel sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda ele alınmaktadır.

Fırat Üniversitesi, ulaşım kaynaklı karbon salınımı azaltmak ve sürdürülebilir ulaşım alışkanlıklarını kampüs yaşamına entegre etmek amacıyla üniversite içi elektrikli araç altyapısının geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu kapsamda, enerji yönetimi politikalarıyla uyumlu şekilde elektrikli araç kullanımını destekleyecek uygulamaların hayata geçirilmesi planlanmaktadır ve bu doğrultuda aşağıdaki eylemlerin gerçekleştirilmesi öngörülmektedir:

- Üniversite ana kampüs ve büyük yerleşkelerde, elektrikli araçlara uygun yolların düzenlenmesi, park alanlarının ayrılması ve bu altyapının mevcut ulaşım planına entegre edilmesi çalışmaları yürütülecektir. Hizmet araçlarının kademeli olarak elektrikli modellere dönüştürülmesi hedeflenmektedir.
- Güneş enerjisiyle desteklenen, çevreci ve kullanıcı dostu şarj istasyonlarının kampüsün stratejik noktalarına kurulması sağlanacaktır. İlk etapta rektörlük, teknokent, sosyal alanlar ve öğrenci yurtları çevresinde uygulamaya başlanması planlanmaktadır.
- Kurulacak şarj istasyonlarının enerji yönetim birimiyle entegre çalışması sağlanacak, şarj tüketim verileri kampüsün toplam enerji kullanım verileriyle birlikte izlenecek ve sürdürülebilirlik raporlarına dâhil edilecektir.
- Elektrikli araçlar dışında, bisiklet yolları, yaya alanları ve ortak taşıma çözümlerini içeren bir kampüs ulaşım stratejisi geliştirilecektir. Bu strateji ile bireysel araç kullanımının azaltılması ve karbon salınımının düşürülmesi amaçlanmaktadır.
- Şarj istasyonlarının altyapı, bakım ve yazılım süreçlerinde özel sektör ve enerji şirketleriyle iş birlikleri kurulacaktır. Ayrıca, TÜBİTAK ve diğer fon kaynaklarına proje başvuruları yapılması planlanmaktadır.
- Elektrikli araç sistemlerinin tanıtılması, çevreci ulaşım farkındalığının artırılması ve şarj istasyonlarının doğru kullanımı konusunda bilgilendirme seminerleri, afişler, test sürüşleri ve sosyal medya içerikleri hazırlanacaktır.
- İlk uygulamanın, bir akademik birimle (örneğin mühendislik fakültesi) başlatılması, elektrikli bir hizmet aracının kampüs içinde kullanılması ve bu süreçte elde edilen verilerin diğer birimlere yaygınlaştırma için model oluşturması sağlanacaktır.

5.2. Bisiklet Yolları, Yaya Dostu Alanlar ve Ulaşım Alternatifleri

Fırat Üniversitesi, kampüs ulaşımında fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmak, sağlıklı yaşamı teşvik etmek ve çevresel etkileri en aza indirmek amacıyla bisiklet kullanımını, yaya hareketliliğini ve alternatif ulaşım çözümlerini destekleyen uygulamaların hayata geçirilmesini hedeflemektedir. Bu çerçevede planlanan çalışmalar, kampüsün fiziksel yapısına uygun, kullanıcı dostu ve sürdürülebilirliği önceleyen bir yaklaşımla tasarlanacaktır. Bu hedef doğrultusunda aşağıdaki uygulamaların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır:

- Bisiklet yollarının oluşturulması ve mevcut güzergâhların iyileştirilmesi.
- Bisiklet park alanlarının artırılması.
- Yaya öncelikli alanların yaygınlaştırılması.
- Yavaş Ulaşım (mikro mobilite) sistemlerinin teşvik edilmesi.
- Alternatif ulaşım çözümlerinin teşvik edilmesi.
- Ulaşım güvenliği ve yönlendirme sistemlerinin güçlendirilmesi.
- Farkındalık ve kültürel dönüşüm desteklerinin sağlanması.

5.3. Toplu Taşıma Kullanımının Teşvik Edilmesi ve Kampüs Ulaşım Planı

Fırat Üniversitesi, kampüs ulaşımında bireysel araç kullanımını azaltmak, trafik yoğunluğunu düşürmek, karbon salımını kontrol altına almak ve enerji verimliliğini artırmak amacıyla toplu taşıma kullanımını teşvik eden stratejilerin geliştirilmesini öncelikli hedefleri arasında değerlendirmektedir. Bu kapsamda, üniversite yerleşkelerinin mevcut durumları ve öğrenci-personel hareketliliği dikkate alınarak kapsayıcı ve çevreci bir ulaşım planı oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu doğrultuda uygulanması planlanan başlıca adımlar şunlardır:

Kampüs ulaşım verilerinin toplanması ve analiz edilmesi: Öğrenci ve personelin günlük ulaşım alışkanlıklarını belirlemek amacıyla anketler, erişim analizleri ve trafik gözlem çalışmaları yapılacaktır. Elde edilen veriler, ulaşım planlamasının temelini oluşturacaktır.

Toplu taşıma güzergâhlarının gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi: Elazığ Belediyesi ve ilgili ulaşım otoriteleriyle iş birliği kurularak, kampüse erişimi kolaylaştıracak yeni toplu taşıma hatları, saat düzenlemeleri ve kampüs içi durak yerleşimleri üzerine çalışmalar yürütülecektir.

Ring (çevrim) servis sisteminin oluşturulması: Üniversiteye ait otopark alanları, yurt bölgeleri ve akademik birimler arasında kampüs içi ücretsiz ring servisi planlaması yapılacaktır. Bu sistem, kampüs içi araç trafiğini azaltarak yaya ve bisiklet kullanımını da destekleyecektir.

Toplu taşıma kullanıcılarına yönelik teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi: Toplu taşıma kullanan öğrenci ve personel için ücret indirimi, dijital puanlama sistemleri, ödüllü kampanyalar gibi teşvik edici uygulamaların hayata geçirilmesi değerlendirilecektir.

Araç giriş-çıkış düzenlemeleri ve park alanı yönetimi: Kampüse özel araç girişinin sınırlandırılması, dış çevrede alternatif otopark alanlarının belirlenmesi ve bu noktalardan kampüs içi ulaşımı sağlayacak sistemlerin entegre edilmesi planlanmaktadır.

Ulaşım planının dijital platformlarla desteklenmesi: Kampüs ulaşım planı, mobil uygulama ve web tabanlı sistemlerle haritalandırılarak öğrencilerin ve personelin toplu taşıma hatlarına kolay erişimini sağlayacak dijital araçlarla desteklenecektir.

Ulaşım planı ile çevresel sürdürülebilirlik hedeflerinin entegre edilmesi: Hazırlanacak kampüs ulaşım planı, üniversitenin genel karbon ayak izi azaltım stratejileriyle ilişkilendirilerek iklim değişikliğiyle mücadele ve enerji verimliliği hedeflerine katkı sağlayacak şekilde yapılandırılacaktır.

5.4. Üniversitenin Lojistik ve Taşıma Süreçlerinde Sürdürülebilirlik

Fırat Üniversitesi, kurumsal lojistik ve taşıma faaliyetlerini çevresel etkileri en aza indirecek şekilde yeniden yapılandırmayı ve bu süreçleri sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yönetmeyi hedeflemektedir. Üniversite genelinde yapılan malzeme, ekipman, evrak ve diğer taşıma işlemleri, enerji verimliliği, karbon ayak izinin azaltılması ve kaynakların etkin kullanımı dikkate alınarak değerlendirilecektir.

Bu doğrultuda aşağıdaki eylemlerin hayata geçirilmesi planlanmaktadır;

Taşıma süreçlerinin analiz edilmesi ve optimize edilmesi: Üniversite içi ve birimler arası lojistik işlemler gözden geçirilerek taşıma rotalarının sadeleştirilmesi, gereksiz seferlerin azaltılması ve taşıma planlarının ortaklaştırılması sağlanacaktır.

Elektrikli veya düşük emisyonlu taşıma araçlarının kullanılması: Üniversiteye ait taşıma araçlarının kademeli olarak elektrikli veya hibrit modellere dönüştürülmesi planlanmaktadır. Yeni alınacak araçların çevre dostu olmasına öncelik verilecektir.

Kargo ve evrak taşımacılığında dijitalleşmenin artırılması: Üniversite içi evrak akışının mümkün olduğunca dijital ortama taşınması, fiziksel taşımanın en aza indirilmesi ve e-imza, belge yönetim sistemlerinin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Toplu taşıma veya çevreci çözümlerle hizmet veren firmalarla iş birliği yapılması: Üniversiteye hizmet sağlayan taşıma firma ve kargo tedarikçilerinin çevreci lojistik kriterlerine göre değerlendirilmesi, bu firmaların yeşil lojistik politikaları benimsemeleri için teşvik edilmesi sağlanacaktır.

Malzeme ve eşya sevkiyatlarında ambalaj atığı azaltımı: Üniversite birimleri arası taşımacılıkta kullanılan ambalaj ve paketleme malzemelerinin geri dönüştürülebilir olması, tek kullanımlık ürünlerin azaltılması ve sürdürülebilir lojistik zinciri oluşturulması hedeflenmektedir.

Depolama ve taşıma alanlarının yeniden düzenlenmesi: Üniversite içerisindeki depolama alanlarının enerji verimliliği esaslarına göre düzenlenmesi, taşıma süreçlerini kolaylaştıracak konumlandırmaların yapılması planlanmaktadır.

Lojistik personeline yönelik sürdürülebilirlik eğitimi: Taşıma ve depolama birimlerinde görevli personele yönelik atık azaltımı, yakıt verimliliği ve çevre dostu taşıma konularında eğitimler düzenlenecektir.

Yıllık lojistik performans değerlendirme raporunun hazırlanması: Tüm taşıma süreçlerinin çevresel etkilerini izlemek amacıyla lojistik sürdürülebilirlik göstergeleri belirlenerek, yıllık değerlendirme raporu hazırlanacak ve izleme-iyileştirme süreci başlatılacaktır.

6. Yeşil Alanlar ve Biyoçeşitliliğin Korunması

6.1. Kampüs İçindeki Yeşil Alanların Genişletilmesi ve Ağaçlandırma Çalışmaları

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilir kampüs anlayışını yalnızca yapısal ve teknolojik dönüşümlerle sınırlı görmeyip, aynı zamanda doğal çevrenin korunması ve iyileştirilmesi yönünde bütüncül bir bakış açısı benimsemektedir. Bu kapsamda, kampüs içerisindeki yeşil alanların artırılması, mevcut peyzaj dokusunun güçlendirilmesi ve iklim dostu ağaçlandırma uygulamalarının yaygınlaştırılması temel hedefler arasında yer almaktadır. Yeşil alanların genişletilmesi, yalnızca estetik bir unsur değil; aynı zamanda karbon yutak alanlarının artırılması, mikroiklim düzenlemesi, biyoçeşitlilik korunması ve öğrenci-personel yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda, yapılaşma planları revize edilerek geçirimsiz yüzeylerin azaltılması ve yeni yapıların yeşil alan dengesi gözetilerek konumlandırılması sağlanacaktır.

Kampüs genelinde belirlenen açık alanlarda yerli ve iklime uyumlu ağaç türleri ile ağaçlandırma çalışmaları yürütülecek; bu süreç, peyzaj uzmanları ve ilgili akademik birimlerle iş birliği içinde bilimsel temele dayalı olarak gerçekleştirilecektir. Ayrıca, öğrenci toplulukları ve gönüllü personelin katılımıyla düzenli olarak fidan dikim etkinlikleri organize edilerek çevresel farkındalık artırılacaktır.

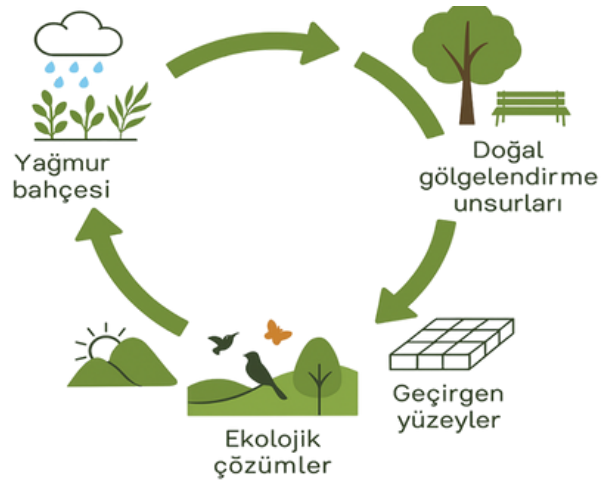
Yeşil alan tasarımlarında su tüketimini azaltan bitki türleri, biyolojik çeşitliliği destekleyen düzenlemeler ve oturma-dinlenme alanları gibi çok işlevli yaklaşımlar esas alınacaktır. Ağaçlandırma uygulamaları aynı zamanda kuşlar, böcekler ve diğer küçük canlılar için doğal yaşam alanları oluşturarak ekosistem temelli çözümlerin bir parçası hâline getirilecektir.

Fırat Üniversitesi, bu eylem planı kapsamında 2030 yılına kadar kişi başına düşen yeşil alan miktarını artırmayı, her yıl düzenli ağaçlandırma ve bakım çalışmalarısıyla kampüs ekosistemini güçlendirmeyi ve doğayla uyumlu bir öğrenme ortamı oluşturmayı hedeflemektedir.

6.2. Doğa Temelli Çözümler ve Peyzaj Yönetimi

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilir kampüs vizyonu doğrultusunda, çevresel etkileri azaltan, iklim değişikliğine uyum sağlayan ve ekosistem hizmetlerini destekleyen doğa temelli çözümleri peyzaj planlaması ve alan yönetiminin merkezine yerleştirmektedir. Bu yaklaşım, üniversite yerleşkesinin yalnızca fiziksel bir yaşam ve öğrenme alanı değil, aynı zamanda doğayla bütünleşmiş bir ekolojik sistem olarak ele alınmasını öngörmektedir.

Doğa temelli çözümler, kentleşmenin neden olduğu ısı adası etkisi, yüzey akışı, karbon salımı ve biyoçeşitlilik kaybı gibi sorunların giderilmesinde doğal süreçlerden yararlanmayı esas alır. Bu doğrultuda Fırat Üniversitesi, kampüs genelinde yeşil altyapı sistemlerinin (yağmur bahçeleri, geçirgen yüzeyler, doğal gölgelendirme unsurları gibi) kullanımını artırmayı hedeflemektedir.

Peyzaj yönetimi süreçleri ise yalnızca estetik kaygılara değil, aynı zamanda ekolojik işlevselliğe, su ve toprak yönetimine, yerli bitki türlerinin korunmasına ve biyoçeşitliliğin artırılmasına odaklanmaktadır. Bu kapsamda; su ihtiyacı düşük, yerel iklime dayanıklı ve doğal yaşamı destekleyen bitki türlerinin tercih edilmesi esas alınacaktır. Ayrıca yeşil alanların bakımı, doğal dengenin bozulmayacağı yöntemlerle sürdürülecek; kimyasal içerikli ilaç ve gübre kullanımı minimum düzeyde tutulacaktır. Kampüs içerisinde farklı işlevlere hizmet eden peyzaj alanları (dinlenme-etkileşim alanları, kuş gözlem noktaları, doğal yürüyüş yolları vb.) oluşturularak öğrencilerin doğayla temasını artıran, öğrenme ve farkındalık sağlayan fiziksel ortamlar geliştirilecektir.

6.3. Kampüs İçindeki Ekosistemlerin Korunması ve İklim Direnci

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirlik politikaları doğrultusunda, kampüs içerisinde bulunan doğal ekosistemlerin korunmasını, geliştirilmesini ve iklim değişikliğine karşı dirençli hâle getirilmesini öncelikli hedefleri arasında değerlendirmektedir. Bu yaklaşım, üniversitenin sadece eğitim ve araştırma faaliyetleriyle değil, aynı zamanda doğal çevreyle kurduğu bütüncül ilişkiyle de topluma örnek olma misyonunu güçlendirmektedir.

Kampüs özelinde ekosistem temelli planlama süreci, ilk olarak mevcut doğal yapıların bilimsel temelde tespit edilmesini içermektedir. Bu kapsamda, flora ve fauna envanterlerinin çıkarılması, mikro-habitatların haritalanması ve toprak-su ekosistemlerinin düzenli izlenmesi yoluyla kapsamlı bir ekolojik veri tabanı oluşturulması planlanmaktadır. Doğal yaşam alanlarının korunması amacıyla kampüs peyzajında yerli ve iklime dayanıklı bitki türlerinin tercih edilmesi, toprak canlılığına zarar vermeyen bakım uygulamalarının geliştirilmesi ve kuşlar, kelebekler gibi türler için yaşam alanları sağlayan habitat destekleyici düzenlemelerin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Ayrıca üniversite genelinde oluşturulacak iklim direnci farkındalık programları aracılığıyla, öğrenci ve personelin doğa temelli yaklaşımlara yönelik bilgi ve tutumları güçlendirilecek; açık hava sınıfları, doğa yürüyüşleri ve ekolojik atölyeler gibi uygulamalar yaygınlaştırılacaktır.

7. Çevresel Farkındalık ve Eğitim Programları

7.1. Öğrenciler ve Akademik Personel İçin Sürdürülebilirlik Eğitimleri

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirlik anlayışının yalnızca fiziksel altyapı düzenlemeleri ile değil, aynı zamanda davranışsal dönüşümle sağlanabileceğinin bilinciyle, öğrenci ve akademik personeline yönelik sürdürülebilirlik temalı eğitim faaliyetlerine öncelik vermektedir. Bu çerçevede üniversite, çevreye duyarlı kampüs yaşam kültürünün oluşturulmasına katkı sağlayacak kapsamlı eğitim içeriklerinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir.

Bu kapsamda aşağıdaki uygulamaların hayata geçirilmesi planlanmaktadır:

- Lisans ve lisansüstü düzeydeki öğrencilere yönelik, sürdürülebilir kalkınma, çevre etiği, yeşil dönüşüm, iklim değişikliği ve kampüs yaşamında çevresel farkındalık temalı çevrim içi ve yüz yüze eğitim modüllerinin geliştirilmesi planlanmaktadır.
- Akademik personele yönelik olarak, su, enerji ve atık yönetimi yönergeleri doğrultusunda hazırlanan üniversite içi çevresel sürdürülebilirlik süreçlerine dair bilgilendirme ve uygulama eğitimlerinin periyodik olarak düzenlenmesi sağlanacaktır.
- Akademik personelin sürdürülebilirlik odaklı içerikleri ders programlarına, proje önerilerine ve araştırma temalarına entegre edebilmeleri için teknik ve metodolojik destek sunulacaktır.
- Mühendislik, iktisat, sağlık, sosyal bilimler gibi farklı alanlarda öğrenim gören öğrencilerin sürdürülebilirlik konusunda ortak farkındalık kazanabilmesi amacıyla disiplinler arası eğitim modellerinin uygulanması hedeflenmektedir.
- Öğrencilerin sürdürülebilirlik konulu projelerde görev almasını teşvik edecek eğitimlerin TÜBİTAK 2209, 4004, 3005 gibi programlarla uyumlu hâle getirilmesi ve akademik danışmanlarla birlikte yürütülmesi sağlanacaktır.
- Katılımcı geri bildirimleri, dijital ölçme-değerlendirme araçları ve çevrim içi platformlar aracılığıyla eğitimlerin etki analizleri yapılacak, elde edilen veriler “Sürdürülebilirlik İzleme Raporu”na entegre edilecektir.

7.2. Fırat Üniversitesi'nde Sürdürülebilirlik Temalı Kulüpler ve Gönüllülük Programları

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilir kampüs kültürünün gelişiminde öğrencilerin aktif rol almasını stratejik bir öncelik olarak görmekte ve bu doğrultuda çevresel temalı öğrenci kulüplerini, gönüllülük esaslı organizasyonları ve proje temelli faaliyetleri desteklemektedir. Üniversitenin sosyal sorumluluk anlayışı, öğrencilerin yalnızca akademik değil aynı zamanda toplumsal ve çevresel duyarlılık temelinde gelişimlerini esas alır.

Bu kapsamda aşağıdaki uygulamaların geliştirilmesi hedeflenmektedir:

Çevre, iklim değişikliği, sıfır atık, geri dönüşüm, yeşil kalkınma ve doğa koruma alanlarında faaliyet gösteren öğrenci kulüplerinin aktifliğinin artırılması; bu kulüplerin faaliyetlerine akademik danışman, teknik destek ve bütçe tahsisi sağlanması planlanmaktadır.

Farklı fakültelerden öğrencilerin gönüllü olarak dâhil olacağı bir "Sürdürülebilirlik Elçileri Programı" oluşturulacak; bu elçiler aracılığıyla kampüs içinde farkındalık çalışmaları yürütülmesi, etkinlik organizasyonları ve eğitim içeriklerinin yaygınlaştırılması hedeflenecektir.

Kulüp faaliyetleri kapsamında geliştirilen sürdürülebilirlik temalı öğrenci projeleri için yarışmalar, proje günleri ve poster sergileri düzenlenerek öğrencilerin görünürlüğü artırılabilecektir. Ayrıca bu projelerin TÜBİTAK 2209-A, 2209-B gibi programlara yönlendirilmesi desteklenecektir.

Üniversite öğrencilerinin yürüttüğü toplum hizmeti uygulamalarının çevresel içerikle yeniden şekillendirilmesi sağlanacak; köy okullarında çevre eğitimi, ağaç dikim etkinlikleri, atık toplama kampanyaları gibi faaliyetlere kurumsal destek sunulacaktır. Üniversite genelinde yılda en az bir kez "Sürdürülebilirlik Gençlik Zirvesi", "Yeşil Fikirler Maratonu" veya "Kampüs İklim Hackathonu" gibi etkinliklerle öğrenci katılımı teşvik edilecek; üniversitenin bu alandaki görünürlüğü artırılabilecektir.

Katılım sağlayan öğrencilere yönelik gönüllülük sertifikaları, dijital rozetler ve e-portfolyo katkıları sunulacak bu faaliyetlerin öğrenci gelişimi açısından görünürlüğü ve sürdürülebilirliği desteklenecektir.

7.3. Yeşil Üniversite Sertifikasyon Süreçleri ve Uluslararası İşbirlikleri

Fırat Üniversitesi, küresel ölçekte tanınan sürdürülebilir kampüs değerlendirme sistemlerine entegre olmayı ve bu kapsamda yeşil üniversite sertifikasyonlarını almayı stratejik hedefleri arasında konumlandırmaktadır. Bu süreç, sadece fiziksel altyapı düzenlemeleriyle değil; eğitim, yönetim, araştırma ve toplumsal katkı boyutlarında da bütüncül bir sürdürülebilirlik yaklaşımı benimsenerek yürütülecektir.

Bu kapsamda aşağıdaki uygulamaların hayata geçirilmesi planlanmaktadır;

Yeşil üniversite performans göstergelerinin tanımlanması ve izlenmesi: Enerji, su, atık, ulaşım, biyolojik çeşitlilik, eğitim ve farkındalık gibi başlıklarda kurum içi sürdürülebilirlik göstergeleri belirlenerek yıllık performans raporları hazırlanacak, bu raporlar ulusal ve uluslararası standartlarla uyumlu hâle getirilecektir.

UI GreenMetric Dünya Yeşil Üniversiteler Endeksi'ne düzenli katılım: Üniversite yönetimi, GreenMetric sıralamasındaki başarısını her yıl sistemli şekilde artırmaya kararlıdır. Bu hedef doğrultusunda; çevresel performans göstergeleri izlenmekte, iyileştirme odaklı uygulamalar genişletilmekte ve tüm paydaşların sürece aktif katılımı sağlanmaktadır. Ayrıca elde edilen sıralama verileri ve yıllık gelişim raporları, kurumsal web sayfası, sosyal medya ve kamuya açık dijital bültenlerde yayımlanarak kurumsal şeffaflık ve paydaş bilinci artırılabilecektir. GreenMetric sıralamasında yer alan yükseköğretim kurumları ile akademik iş birliklerinin artırılması, sürdürülebilirlik temalı araştırma projeleri, öğrenci değişimleri ve ortak eğitim programlarının geliştirilmesi desteklenecektir.

Sürdürülebilirlik alanında uluslararası ağlara katılım ve proje ortaklıkları: Yükseköğretimde sürdürülebilirlik alanında faaliyet gösteren ağlar (örneğin ISCN, EAUC, SDSN) ile iş birlikleri geliştirilerek bilgi ve deneyim paylaşımı sağlanacak, Avrupa Birliği başta olmak üzere uluslararası fonlardan yararlanılarak çok ortaklı araştırma projeleri yürütülecektir.

İklim değişikliği ve yeşil dönüşüm temalı öğrenci ve akademik hareketliliğin artırılması: Erasmus+ ve benzeri programlar aracılığıyla iklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma ve çevre yönetimi temalı öğrenim ve staj hareketliliklerinin artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda uluslararası ortak üniversitelerle yeni anlaşmalar yapılacaktır.

7.4. Üniversite-Özel Sektör-Sivil Toplum İşbirlikleri

Özel sektör ile Ar-Ge ve uygulama temelli iş birliklerinin geliştirilmesi: Yenilenebilir enerji, çevre teknolojileri, atık yönetimi, yeşil bina sistemleri ve sürdürülebilir malzeme gibi alanlarda faaliyet gösteren özel sektör temsilcileriyle ortak Ar-Ge projeleri, pilot uygulamalar ve teknoloji transferi süreçleri yürütülecektir.

Sürdürülebilirlik odaklı sosyal sorumluluk projelerinde STK iş birliklerinin güçlendirilmesi: Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çevre eğitimi, farkındalık kampanyaları, kırsal kalkınma, iklim adaleti gibi temalarda toplum temelli projeler geliştirilecektir.

İklim değişikliği ve yeşil kalkınma temalı kamu-üniversite-sanayi iş birliği mekanizmalarının kurulması: Elazığ başta olmak üzere bölgesel aktörlerle birlikte, yeşil organize sanayi bölgeleri, karbon emisyon izleme sistemleri, enerji verimliliği çözümleri gibi alanlarda somut uygulamalar geliştirilecektir.

Özel sektör ile öğrenci odaklı program ve yarışmaların düzenlenmesi: Kurumsal sosyal sorumluluk politikaları güçlü olan firmalarla birlikte, sürdürülebilirlik temalı fikir maratonları (ideathon), proje yarışmaları, ödüllü hackathonlar ve staj programları organize edilerek öğrencilerin katılımı teşvik edilecektir.

STK'larla ortak gönüllülük ve çevresel farkındalık faaliyetlerinin desteklenmesi: Ağaçlandırma kampanyaları, atık toplama etkinlikleri, ekolojik eğitim çalışmalarını gibi konularda sivil toplum kuruluşları ile ortak faaliyetler yürütülerek kampüs dışı etki alanını genişletilecektir.

Ulusal ve uluslararası finansman kaynaklarıyla proje geliştirilmesi: Özel sektör ve STK iş birlikleri çerçevesinde TÜBİTAK, AB Ufuk Programı (Horizon Europe), IPA fonları, UNDP ve Tarım-Orman Bakanlığı destekleri gibi çok kaynaklı finansal mekanizmalar üzerinden sürdürülebilirlik projeleri tasarlanacaktır.

Kurumsal iş birliği protokolleri ve sürdürülebilirlik ağı oluşturulması: Tüm iş birliklerini sistematik bir zemine oturtmak üzere "Fırat Üniversitesi Sürdürülebilirlik İş Birlikleri Ağı" kurulması ve sürdürülebilirlik odaklı protokol anlaşmaları ile paydaş ilişkilerinin kurumsallaştırılması hedeflenmektedir.

8. Uygulama, Takip ve Değerlendirme Mekanizması

8.1. Üniversite İçin Sürdürülebilirlik Göstergeleri ve Performans Ölçütleri

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirlik uygulamalarının sistematik olarak izlenmesi, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla nitel ve nicel veriye dayalı performans izleme sistemleri geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, üniversite genelindeki çevresel, sosyal ve yönetimsel sürdürülebilirlik uygulamaları için ölçülebilir göstergeler tanımlanarak, yıllık sürdürülebilirlik performansı raporlanacaktır.

Ana Göstergeler Alanları ve Örnek Performans Ölçütleri

GÖSTERGE ALANI	PERFORMANS ÖLÇÜTLERİ	BİRİMİ
Enerji Yönetimi	Kişi başı yıllık elektrik tüketimi	kWh/kişi/yıl
	Yenilenebilir enerji kullanım oranı	%
	Bina başı enerji verimliliği puanı (ISO 50001 uyumu)	Skor/100
Su Yönetimi	Kişi başı su tüketimi	litre/kişi/gün
	Gri su ve yağmur suyu kullanım oranı	%
	Su tasarruflu armatür kullanım oranı	%
Atık Yönetimi	Geri dönüştürülen atık miktarı	ton/yıl
	Geri dönüşüm oranı (toplam atığa göre)	%
	Kompost üretim kapasitesi	kg/yıl
Ulaşım	Elektrikli araç kullanım oranı	%
	Bisiklet park alanı sayısı	adet
	Toplu taşıma kullanan öğrenci ve personel oranı	%
Yeşil Alan & Ekoloji	Kişi başına düşen yeşil alan	m ² /kişi
	Ağaçlandırılan alan miktarı	m ² veya ağaç/adet
	Biyoçeşitlilik destek programı kapsamında oluşturulan habitat sayısı	adet
Eğitim & Farkındalık	Sürdürülebilirlik temalı ders sayısı	adet/yıl
	Eğitim/seminer/atölye katılım sayısı	kişi/yıl
	Gönüllü çevre elçisi öğrenci sayısı	kişi
Yönetişim & İzleme	Hazırlanan sürdürülebilirlik raporu sayısı	adet/yıl
	UI GreenMetric sıralamasındaki puan artışı	puan/yıl
	İç denetim yapılan birim sayısı	adet/yıl

Uygulama ve İzleme Yaklaşımı:

Her gösterge için sorumlu birimler (örneğin: Yapı İşleri, Çevre Koruma, Kalite Koordinatörlüğü, Öğrenci İşleri vb.) tanımlanacaktır.

Veriler yıllık olarak toplanacak ve “Fırat Üniversitesi Sürdürülebilirlik İzleme ve Değerlendirme Raporu” içinde sunulacaktır.

Performans ölçütleri yıllar içinde karşılaştırmalı olarak izlenecek, UI GreenMetric, ISO standartları ve ulusal stratejilere uyum analizleri yapılacaktır.

8.2. Periyodik Raporlama, Veri Toplama ve Değerlendirme Mekanizması

Fırat Üniversitesi, Yeşil Kampüs Eylem Planı kapsamında belirlenen stratejik hedef ve göstergelerin somut çıktılara dönüşmesini sağlamak amacıyla düzenli ve sistematik bir raporlama ve değerlendirme mekanizması geliştirmektedir. Bu yapı, sürdürülebilirlik uygulamalarının etkisini izleme, performans ölçütlerini analiz etme ve sürekli iyileştirmeye dayalı karar alma süreçlerine veri temelli katkı sunma amacı taşımaktadır.

Bu kapsamda aşağıdaki uygulamaların hayata geçirilmesi planlanmaktadır:

Veri Toplama Süreci ve Sorumluluk Paylaşımı: Su, enerji, atık, ulaşım, yeşil alan, eğitim ve yönetim gibi her bir sürdürülebilirlik göstergesi için ilgili akademik ve idari birimlere veri toplama sorumluluğu tanımlanacaktır. Bu birimler tarafından belirli aralıklarla veri girişi sağlanacak ve merkezi sürdürülebilirlik koordinasyon birimi tarafından toplanacaktır.

Yıllık Sürdürülebilirlik Performans Raporu Hazırlanması: Toplanan veriler analiz edilerek her yılın sonunda “Fırat Üniversitesi Sürdürülebilirlik Performans Raporu” hazırlanacaktır. Bu rapor, hem iç paydaşlara hem de kamuoyuna yönelik şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesi doğrultusunda yayımlanacaktır.

UI GreenMetric, ISO, YÖK ve diğer standartlarla karşılaştırmalı analiz: Raporlama sürecinde elde edilen performans verileri, UI GreenMetric göstergeleri başta olmak üzere ulusal ve uluslararası sürdürülebilirlik kriterleriyle karşılaştırılarak kurumsal konumlandırma yapılacaktır.

Yıllık İzleme ve Değerlendirme Toplantıları: Her yılın sonunda ilgili sürdürülebilirlik sorumluları, akademik danışmanlar ve paydaş birimlerle izleme ve değerlendirme toplantıları düzenlenecek, eksik kalan alanlar, başarılar ve gelişime açık yönler ele alınacaktır.

Dijital Veri Takip Sistemi Geliştirilmesi: Veri girişlerinin kolaylaştırılması ve sürecin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla dijital platformlar üzerinden çalışan Sürdürülebilirlik Bilgi Sistemi (örneğin: çevrim içi gösterge takip tablosu) tasarlanacaktır.

Performans Göstergelerine Dayalı Karar Destek Mekanizması: Toplanan ve analiz edilen veriler, eylem planının güncellenmesi, kaynak tahsisleri ve yeni projelerin önceliklendirilmesi gibi karar süreçlerine entegre edilecektir.

Paydaş Geri Bildirimleriyle Süreci Zenginleştirme: Öğrenci, akademik-idari personel ve dış paydaşlardan alınacak geri bildirimlerle performans verileri birlikte değerlendirilerek kurumsal öğrenme süreci desteklenecektir.

8.3. Stratejik Hedeflerin Gerçekleşme Durumu ve Yeni Politika Önerileri

Fırat Üniversitesi, Sürdürülebilirlik ve Yeşil Kampüs Eylem Planı (2024–2030) kapsamında belirlenen stratejik hedeflerin etkin biçimde izlenmesi, gerçekleşme düzeylerinin nesnel olarak değerlendirilmesi ve bu doğrultuda yeni uygulama politikalarının geliştirilmesi sürecini kurumsal sürdürülebilirlik anlayışının temel bir bileşeni olarak ele almaktadır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki uygulama ve politika izleme modeli önerilmektedir:

1. Gerçekleşme Düzeylerinin Düzenli Olarak İzlenmesi: Her ana gösterge alanı (enerji, su, atık, ulaşım, eğitim, yönetim vb.) için belirlenen yıllık hedefler ile gerçekleşen performanslar karşılaştırılarak göstergelere dayalı bir izleme tablosu oluşturulacaktır. Bu tablo, yıldan yıla eğilimleri göstererek güçlü yönleri ve gelişmeye açık alanları görünür kılacaktır.

2. Nitel ve Nicel Veriye Dayalı Değerlendirme: Yalnızca nicel veriler değil, aynı zamanda öğrenci ve personel memnuniyet anketleri, birim geri bildirimleri ve akademik değerlendirme sonuçları gibi nitel veriler de değerlendirme sürecine dahil edilecektir. Bu sayede hedeflere yalnızca teknik değil, toplumsal etki düzeyi açısından da yaklaşılabilecektir.

3. Hedef Güncellemeleri ve Eylem Planı Revizyonları: İzleme ve değerlendirme süreci sonucunda mevcut hedeflerin yeterli, kısmen yeterli veya yetersiz olarak sınıflandırılması sağlanacak; gerektiğinde stratejik hedeflerde güncellemeye gidilecek ve yeni aksiyon planları tanımlanacaktır.

4. Yeni Politika Önerileri Geliştirme Mekanizması: Gerçekleşme durumu analizlerinin yanı sıra, UI GreenMetric, ISO 14001/50001 uygulamaları, ulusal ve uluslararası örnek uygulamalar incelenerek yeni politika önerileri oluşturulacaktır. Bu öneriler, sürdürülebilirlik komisyonu tarafından değerlendirilerek yürürlüğe alınacaktır.

5. Katılımcı ve Paydaş Tabanlı Politika Gelişimi: Yeni politika önerileri geliştirilirken öğrenciler, akademik-idari personel ve dış paydaşların görüş ve katkıları alınacaktır. Açık çağrılar, atölye çalışmaları ve fikir maratonlarıyla ortak akla dayalı sürdürülebilirlik politikaları oluşturulması hedeflenmektedir.

6. Performansa Dayalı Kurumsal İyileştirme Önerileri: Gerçekleşme düzeyleri ile yönetsel süreçler arasındaki ilişki analiz edilerek, kaynak kullanımı, bütçe planlaması, yönetim süreçleri ve kurumsal yönetim yapısına dair iyileştirme önerileri geliştirilecektir.

8.4. Sürekli İyileştirme ve Yenilikçi Yaklaşımlar

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirlik vizyonunu yalnızca planlı faaliyetlerle sınırlı görmemekte; bu süreci öğrenen, gelişen ve dönüşen bir sistem olarak ele almaktadır. Üniversite bünyesinde yürütülen sürdürülebilirlik uygulamaları, periyodik değerlendirme ve geri bildirimlerle sürekli olarak gözden geçirilmekte, elde edilen çıktılar doğrultusunda yenilikçi çözümler ve uyarlayıcı stratejiler geliştirilmektedir.

Bu çerçevede aşağıdaki öncelikli uygulamalar ve yaklaşımların hayata geçirilmesi hedeflenmektedir:

1. Kalite Döngüsü Temelli Sürdürülebilirlik Uygulamaları: Sürdürülebilirlik eylem planı, Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem Al (PUKÖ) yaklaşımına dayalı olarak yönetilecek; her faaliyet izlenecek, analiz edilecek ve yeniden yapılandırılacaktır. Bu süreç, hem stratejik hedeflerin revize edilmesini hem de uygulamaların dinamik bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır.

2. Yenilikçi Çevre Teknolojilerinin Kampüse Entegrasyonu: Akıllı atık toplama sistemleri, sensörlü enerji izleme, yağmur suyu hasadı, mobil sürdürülebilirlik uygulamaları gibi teknolojik çözümler üniversite altyapısına entegre edilecektir. Ayrıca bu teknolojiler, öğrenci projeleri ve akademik Ar-Ge faaliyetleriyle de desteklenecektir.

3. Ulusal ve Uluslararası Yenilik Takibi: UI GreenMetric, Horizon Europe, UN SDGs gibi uluslararası programlar aracılığıyla dünya çapındaki yenilikçi sürdürülebilirlik uygulamaları takip edilecek; bu modellerden uygun olanlar üniversitenin yapısına adapte edilecektir. Bu kapsamda “İyi Uygulama Paylaşım Mekanizması” kurulması da değerlendirilecektir.

4. Öğrenci ve Akademik Katkıyla Yenilik Geliştirme: Farklı disiplinlerden öğrenci ve akademisyenlerin katılımıyla düzenlenecek fikir maratonları, tasarım atölyeleri ve proje kuluçkaları ile yenilikçi fikirlerin üretilmesi teşvik edilecektir. Sürdürülebilir kampüs yarışmaları, girişimcilik destek programları ve TÜBİTAK projeleri bu yapıya entegre edilecektir.

5. Kurumsal Esneklik ve Adaptasyon Kapasitesinin Güçlendirilmesi: İklim değişikliği, enerji krizleri, su kıtlığı gibi olası çevresel ve yapısal tehditlere karşı üniversitenin adaptasyon kapasitesi artırılacaktır. Bu doğrultuda sürdürülebilirlik planları güncellenebilir ve “kriz durumlarında sürdürülebilirlik yönetimi” yaklaşımı geliştirilecektir.

6. Süreç Tabanlı Bilgi Paylaşımı ve Kurumsal Hafıza Oluşturulması: Yürütülen projelerin, elde edilen bulguların ve iyi uygulamaların düzenli olarak dokümanite edilmesi, hem üniversite hafızasını oluşturacak hem de sürdürülebilirliğe yönelik kolektif öğrenmeyi teşvik edecektir.

9. Sonuç ve Gelecek Yol Haritası

9.1. 2030 Hedefleri ve Üniversitenin Karbon Nötr Yol Haritası

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirlik alanındaki tüm stratejik uygulamaları uzun vadeli iklim hedefleriyle ilişkilendirerek, 2030 yılına kadar karbon nötr kampüs modeline geçişi hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, ulaşımda dönüşüm, atık yönetimi ve ekosistem iyileştirmeleri gibi temel başlıklarda bütüncül bir yol haritası oluşturulmuştur.

Üniversitemiz, bu süreçte sadece emisyon azaltımına odaklanmakla kalmayıp, aynı zamanda karbon yutak alanlarını güçlendirme, farkındalık oluşturma ve sürdürülebilirlik yönetişimini kurumsallaştırma yolunda da kararlılıkla ilerlemektedir.

2030 Sürdürülebilirlik Hedefleri

Alan	2030 Hedefi
Enerji	Elektrik tüketiminin %30 azaltılması, kampüsün en az %40'ının yenilenebilir enerji ile beslenmesi
Ulaşım	Elektrikli araç kullanım oranının %50'ye çıkarılması, kampüs içi emisyonuz ulaşım ağı kurulması
Su Yönetimi	Su tüketiminin kişi başı %20 azaltılması, gri su ve yağmur suyu kullanım oranının %25'e çıkarılması
Atık Yönetimi	Geri dönüşüm oranının %75'e ulaşması, biyobozunur atıkların tamamının dönüştürülmesi
Yeşil Alanlar	Kişi başına düşen yeşil alan miktarının %35 artırılması, yeni ağaçlandırma alanlarının oluşturulması
Karbon Nötrlük	Kampüs karbon ayak izinin %100'ünün dengelemesiyle net sıfır emisyon düzeyine ulaşılması

Karbon Nötr Yol Haritası – Aşamalar ve Stratejik Yaklaşım

Karbon Ayak İzi Envanteri Oluşturulması (2024–2025):

Enerji, ulaşım, atık, su ve tüketim kaynaklı tüm emisyonların ölçüldüğü kapsamlı bir karbon envanteri hazırlanacaktır.

Azaltım Stratejilerinin Uygulanması (2025–2027):

Enerji verimliliği projeleri, yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulumu, düşük emisyonlu ulaşım politikaları ve atık azaltım uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.

Doğal Karbon Yutaklarının Güçlendirilmesi (2026–2028):

Ağaçlandırma, permakültür uygulamaları, kompost sistemleri ve yeşil alan iyileştirme projeleri ile doğrudan karbon tutumu artırılabilecektir.

Karbon Dengeleme Mekanizmalarının Entegrasyonu (2028–2030):

Geriye kalan karbon emisyonlarının dengelenmesi için ulusal karbon dengeleme projeleri, karbon kredileri ve uluslararası mekanizmalar devreye alınacaktır.

Karbon Nötr Sertifikasyonu ve Uluslararası Tescil (2030):

Fırat Üniversitesi'nin karbon nötr kampüs hedefi bağımsız denetim kurumlarınca raporlanarak belgelenecek, UI GreenMetric, ISO 14064 ve GHG Protocol standartlarına uygun şekilde tescillenecektir.

9.2. Çevresel, Ekonomik ve Sosyal Katkılar

Fırat Üniversitesi, 2024–2030 Yeşil Kampüs Eylem Planı ile yalnızca kampüs ölçeğinde değil; bölgesel çevresel sürdürülebilirlik, ekonomik değer yaratımı ve toplumsal etki üretimi açısından da çok boyutlu katkılar sağlamayı hedeflemektedir. Plan kapsamında yürütülen her stratejik uygulama, doğrudan veya dolaylı olarak çevresel iyileşmeye, kaynak verimliliğine ve sosyal farkındalığın gelişmesine katkı sunmaktadır.

Bu kapsamda üniversitenin sürdürülebilirlik çalışmaları aşağıdaki üç ana katkı ekseninde değerlendirilmektedir:

Çevresel Katkılar

- Enerji ve su verimliliği uygulamaları sayesinde doğal kaynak tüketimi azaltılarak çevresel ayak izi küçültülmektedir.
- Geri dönüşüm, sıfır atık, kompost ve ekosistem restorasyonu uygulamaları ile karbon salımı azaltılmakta, kampüs doğa dostu yaşam alanlarına dönüştürülmektedir.
- Yenilenebilir enerji sistemleri, sürdürülebilir ulaşım altyapısı ve biyoçeşitliliği koruyan peyzaj düzenlemeleri sayesinde iklim değişikliği ile mücadelede somut adımlar atılmaktadır.

Ekonomik Katkılar

- Enerji tasarrufu, dijitalleşme ve atık azaltımı gibi uygulamalarla işletme giderlerinde düşüş sağlanarak kaynaklar daha verimli kullanılmaktadır.
- Üniversite–özel sektör iş birlikleri yoluyla geliştirilen Ar-Ge projeleri, yeşil teknolojiler ve çevre dostu üretim modelleri ile bölgesel ekonomik dinamizm desteklenmektedir.
- Gönüllülük programları, çevre elçiliği, sürdürülebilirlik kulüpleri ve yeşil girişimcilik faaliyetleri ile öğrencilere yeni iş alanları ve sosyal girişim fırsatları sunulmaktadır.

Sosyal Katkılar

- Öğrencilerin çevresel farkındalık, toplumsal duyarlılık ve iklim adaleti temalarında bilinç düzeyleri artırılmakta; sorumlu bireyler yetişmesine katkı sağlanmaktadır.
- Toplumla etkileşim hâlinde yürütülen eğitim, farkındalık ve gönüllülük projeleri ile üniversite–kent bütünleşmesi güçlenmekte, kırsal alanlarda çevre bilinci yaygınlaştırılmaktadır.
- Sürdürülebilirlik odaklı öğrenci kulüpleri, sivil toplum iş birlikleri ve kamu destekli sosyal sorumluluk projeleriyle katılımcı ve kapsayıcı bir kurumsal yapı inşa edilmektedir.

9.3. Uzun Vadeli Sürdürülebilirlik Vizyonu

Fırat Üniversitesi, sürdürülebilirliği yalnızca kısa vadeli hedeflerin ya da dönemsel projelerin bir parçası olarak değil; kurumsal kimliğinin ayrılmaz ve kalıcı bir unsuru olarak görmektedir. Bu vizyon doğrultusunda, 2030 yılına kadar olan stratejik eylem planı yalnızca bir başlangıç noktası olarak kabul edilmekte; 2030 sonrasında da iklim değişikliğiyle mücadele, kaynak yönetimi, çevresel farkındalık ve toplumsal dönüşüm alanlarında etkin bir yükseköğretim kurumu olma yönünde güçlü bir perspektif geliştirilmektedir.

Uzun vadeli sürdürülebilirlik vizyonu, Fırat Üniversitesi'nin;

- Karbon nötr bir kampüse dönüşmesini,
- Kaynaklarını kendi kendine yetebilecek şekilde yöneten, enerji pozitif yapılara sahip bir altyapı oluşturmasını,
- Küresel sürdürülebilirlik ağları içinde aktif rol alan, bilgi üreten ve politika geliştiren bir akademik merkez olmasını,
- Mezunlarını yalnızca mesleki değil, aynı zamanda ekolojik ve etik sorumluluk bilinciyle donanmış bireyler olarak yetiştirmesini hedeflemektedir.

Bu vizyon, sadece çevre yönetimiyle sınırlı olmayıp; aynı zamanda ekonomik eşitsizliklerin azaltılması, iklim adaleti, sosyal kapsayıcılık ve kuşaklar arası hakkaniyet gibi sürdürülebilir kalkınma amaçlarının bütününe hitap etmektedir.

Kurumsal Dönüşüm ve Yenilikçilik

Fırat Üniversitesi'nin uzun vadeli vizyonu, sürdürülebilirlik uygulamalarını yönetim sistemlerinin merkezine yerleştirerek kurumsal dönüşüm sağlamayı hedeflemektedir.

Bu dönüşüm;

- Yeşil yönetim ilkeleriyle uyumlu karar alma süreçleri,
- Veriye dayalı yönetim,
- İklim risk analizlerine entegre bütçe planlaması,
- Yeşil satın alma ve karbon ayak izi düşük tedarik zincirleri ile desteklenecektir.

Ayrıca sürdürülebilirlik, yalnızca çevreyle ilgili bir mesele olarak değil, bilimsel araştırmaların, lisansüstü programların, üniversite-toplum ilişkilerinin ve uluslararasılaşmanın temel eksenini olarak ele alınacaktır.

Küresel Etki ve Bölgesel Liderlik

Fırat Üniversitesi, uzun vadeli sürdürülebilirlik vizyonu kapsamında yalnızca kendi kampüs sınırları içinde değil; aynı zamanda bölgesel, ulusal ve küresel ölçekte etki yaratmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda;

- Doğu Anadolu Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınma odaklı bir yükseköğretim lideri olmayı,
- UI GreenMetric, ISCN, SDSN gibi uluslararası sürdürülebilirlik ağlarında etkin bir aktör olarak yer almayı,
- Avrupa Yeşil Mutabakatı, Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefi ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile uyumlu uzun vadeli politika ve projeler geliştirmeyi taahhüt etmektedir.

Yeni Nesil Öğrenme ve Yaşam Kültürü

Uzun vadeli sürdürülebilirlik vizyonu aynı zamanda Fırat Üniversitesi'nin kampüs yaşamına ve öğrenme süreçlerine dair bir dönüşüm öngörmektedir. 2030 sonrasında;

- Sürdürülebilir kampüs yaşamı yalnızca altyapı ile değil, davranış biçimleri ve değerlerle şekillenen bir kültür haline gelecektir.
- Eğitim-öğretim programlarında iklim değişikliği, yeşil kalkınma, döngüsel ekonomi, biyoetik gibi alanlar kalıcı olarak yer bulacaktır.
- Öğrenciler, araştırmacılar ve çalışanlar aktif katılımcılar, sorumlu yurttaşlar ve değişimin öncüsü bireyler olarak konumlanacaktır.

Fırat Üniversitesi, bu uzun vadeli vizyonla birlikte, sadece yeşil bir kampüs değil; aynı zamanda yeşil düşünen, sürdürülebilirlik temelli karar alan, toplumsal dönüşüm üreten bir üniversite kültürü inşa etmeye kararlıdır. Gelecek nesillere karşı sorumluluğunu ciddiyetle taşıyan üniversitemiz, her adımda daha adil, daha dirençli ve daha yaşanabilir bir dünya için çalışmaya devam edecektir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, ÇEVRE VE YEŞİL KALKINMA
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ